

**YENİ BİR TEVKİFAT UYGULAMASI:
MENKUL KIYMETLER VE DİĞER SERMAYE PİYASASI ARAÇLARININ
ELDE TUTULMASI VE ELDEN ÇIKARILMASI NEDENİYLE SAĞLANAN
GELİRLER ÜZERİNDEN YAPILACAK TEVKİFAT**

İrfan VURAL
Gelirler Kontrolörü

I- GİRİŞ :

5281 sayılı “Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” un¹ 30 uncu maddesi ile; 1.1.2006 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere, Gelir Vergisi Kanunu’na eklenen Geçici 67 nci maddede dört ayrı tevkifat müessesesi düzenlenmiştir.

Maddede genel olarak; bankalar ve aracı kurumlar tarafından alımına, satımına veya tahsiline aracılık edilen menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları ile ilgili olarak yapılacak tevkifat; 75 inci maddenin 5 numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratları üzerinden ödemeyi yapanlarca yapılacak tevkifat; aynı maddenin 7, 12 ve 14 üncü bentlerinde yer alan menkul sermaye iratları üzerinden ödemeyi yapanlarca yapılacak tevkifat ile bazı yatırım fon ve ortaklıklarının kurumlar vergisinden istisna edilmiş portföy kazançları üzerinden yapılacak tevkifat düzenlenmiştir. Madde hükümleri 31.12.2015 tarihine kadar uygulanacaktır.

Yazının ilerleyen bölümlerinde söz konusu maddenin 1 numaralı fıkrasına göre menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elde tutulması ve elden çıkarılması nedeniyle elde edilen gelirler üzerinden yapılacak tevkifatın kapsamı, matrahı ve beyanı ile ilgili genel bilgilere yer verilmiş ve konu örnekler yardımıyla açıklanmıştır.

II- TEVKİFATIN KAPSAMI :

1- Genel Olarak :

Geçici 67 nci maddenin 1 numaralı fıkrasında, bankalar ve aracı kurumların,

- a) Alım satımına aracılık ettikleri menkul kıymetler ile diğer sermaye piyasası araçlarının alış ve satış bedeli arasındaki fark,
- b) Alımına aracılık ettikleri menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının alış bedeli ile itfa bedeli arasındaki fark,
- c) Menkul kıymetlerin ve diğer sermaye piyasası araçlarının tahsiline aracılık ettikleri dönemsel getirileri (herhangi bir menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracına bağlı olmayan),

üzerinden %15 oranında vergi tevkifatı yapmaları öngörülmüştür.

---

¹ 31.12.2004 tarih ve 25687 (3.Mük) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Aynı maddenin 13 numaralı fıkrasında da; Türkiye’de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında yapılan işlemlerden 2006 yılında elde edilen kazançlar için tevkifat oranının sıfır olarak uygulanacağı belirtilmiştir.

Görüleceği üzere, bu tevkifat yükümlülüğü bankalar ve aracı kurumlar tarafından yapılan ödemeler için söz konusudur. Maddede geçen, “banka” kavramı 18.6.1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanunu kapsamında Türkiye’de faaliyette bulunan bankaları; “aracı kurum” kavramı ise 28.7.1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında Türkiye’de faaliyette bulunan aracı kurumları ifade etmektedir. “Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı” ifadesi ise özel bir belirleme yapılmadığı sürece Türkiye’de ihraç edilmiş ve Sermaye Piyasası Kurulunca kayda alınmış ve/veya Türkiye’de kurulu menkul kıymet ve vadeli işlem ve opsiyon borsalarında işlem gören menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları ile kayda alınmamış olsa veya menkul kıymet ve vadeli işlem borsalarında işlem görmese dahi Hazinece veya diğer kamu tüzel kişilerince ihraç edilecek her türlü menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarını ifade etmektedir.

Genel durum bu olmakla beraber, Geçici 67 nci maddenin 1 numaralı fıkrası uyarınca aşağıda yer alan gelirler tevkifat kapsamında olmayacaktır.

- Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonlarının (borsa yatırım fonları hariç) katılma belgelerinin ilgili olduğu fona iadesinden elde edilen gelirler,
- Menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin alım-satımından elde edilen gelirler,
- Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerin alım-satımı, itfası sırasında elde edilen gelirler ve bunların dönemsel getirileri,
- Tam mükellef kurumlara ait olan ve iki yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından elde edilen gelirler,
- Hisse senetleri kar payları,

2- Uygulamanın Başlangıcı :

i- Geçici 67 nci maddenin 9 numaralı bendinde; bu maddenin yürürlük tarihi olan **1.1.2006 tarihinden önce ihraç edilmiş olan;**

- Her nevi tahvil ve Hazine bonusu faizleri, ile;
- Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerin elde tutulması veya elden çıkarılması suretiyle sağlanan gelirlerin,

vergilendirilmesinde (Dar mükellef kurumların, bu menkul kıymetleri elden çıkarmak suretiyle sağladıkları kazançlar hariç) bu madde hükümlerinin uygulanmayacağı; bu gelirlerin vergilendirilmesinde 31.12.2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir.

Dolayısıyla 1.1.2006 tarihinden önce ihraç edilmiş olan söz konusu menkul kıymetlerin elde tutulması veya elden çıkarılması suretiyle sağlanan gelirler ile ilgili olarak hiçbir şekilde bu madde uyarınca tevkifat yapılması söz konusu değildir. İhraç tarihleri 1.1.2006 tarihinden önce olan, bu tür menkul kıymetlerin elde tutulması veya elden çıkarılması suretiyle sağlanan gelirlerin vergilendirilmesinde, **1.1.2006 tarihinden sonraki**

bir tarihte iktisap edilmiş olsa dahi bu madde hükümleri değil 31.12.2005 tarihi itibariyle yürürlükte bulunan hükümlerin uygulanması gerekecektir.

ii- Geçici 67 nci maddenin 10 numaralı bendinde ise, **1.1.2006 tarihinden önce iktisap edilmiş olan** menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından veya elde tutulma sürecinde elde edilen gelirler (Dar mükellef kurumların bu menkul kıymetleri elden çıkarmak suretiyle sağladıkları kazançlar hariç) için bu madde hükmüne göre tevkifat yapılmayacağı, bu gelirler için 31.12.2005 tarihi itibariyle yürürlükte bulunan hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir. **Burada önemli olan menkul kıymetin ihraç tarihi değil iktisap tarihidir.** Bir menkul kıymet 1.1.2006 tarihinden sonra iktisap edilmiş ise, ihraç tarihi 1.1.2006'dan daha önceki bir tarih olsa dahi Geçici 67 nci maddeye göre tevkifata tabi tutulacaktır. Dikkat edileceği üzere, 9 uncu bentteki durum ile 10 uncu bentteki durum birbirinden farklıdır. 9 uncu bentte menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının ihraç tarihi esas alınmışken, 10 uncu bentte iktisap tarihi esas alınmıştır.

Örnek 1- 15.11.2005 tarihinde ihraç edilen bir devlet tahvilinin (B) şahsı tarafından (C) Bankası aracılığıyla 1.3.2006 tarihinde alınıp, 1.3.2007 tarihinde satılması halinde Geçici 67/1 inci madde hükmüne göre tevkifat yapılmaması gerekmektedir. Zira, her ne kadar menkul kıymet 1.1.2006'dan sonra iktisap edilmişse de ihraç tarihi 1.1.2006'dan daha önceki bir tarih olduğu için işlemle ilgili olarak geçici 67 nci madde hükmünün değil 31.12.2005 tarihi itibariyle yürürlükte olan hükümlerin uygulanması gerekmektedir.

Örnek 1- Bay (A), 15.10.2005 tarihinde almış olduğu hisse senedini (Z) bankası aracılığıyla 18.2.2006 tarihinde satmıştır.

Bu örnekte, iktisap tarihi Geçici 67 nci maddenin yürürlük tarihi olan 1.1.2006'dan önce olduğundan elde edilen gelir ile ilgili olarak da, Geçici 67 nci maddenin değil, 31.12.2005 tarihi itibariyle yürürlükte olan hükümlerin uygulanması gerekmektedir. Dolayısıyla yapılması gereken bir tevkifat bulunmamaktadır. Ancak örnekteki iktisap tarihinin 5.1.2006 olduğu varsayıldığında tevkifat yapılması gerekecektir.

Örnek 3- Dar mükellef kurum olan (Z) şirketi 22.5.2005 tarihinde almış olduğu hazine bonosunu, 13.3.2006 tarihinde banka vasıtasıyla satmıştır.

Bu örnekte, her ne kadar iktisap tarihi 1.1.2006'dan önce olsa da Geçici 67 nci madde hükmüne göre satışa aracılık eden banka tarafından tevkifat yapılması gerekmektedir. Şöyle ki, 9 uncu bendin parantez içi hükmünde dar mükellef kurumların bent hükmünden hariç tutuldukları belirtilmiştir. Dolayısıyla dar mükellef kurumların 1.1.2006 tarihinden sonra elde etmiş oldukları bu nitelikteki gelirler, satışa konu edilen menkul kıymetin ihraç veya iktisap tarihine bakılmaksızın tevkifata tabi tutulmalıdır. Bir diğer önemli nokta da parantez içi hükmün sadece **dar mükellef kurumlar için düzenlenmiş** olmasıdır. Dolayısıyla dar mükellef gerçek kişiler tarafından elde edilen benzer durumdaki gelirler için tam mükellefler için yapılan uygulamanın yapılması gerekecektir.

Dikkat edilmesi gereken bir diğer husus da gelir sahibinin gerçek veya tüzel kişi ya da dar veya tam mükellef olmasının, vergi mükellefiyeti bulunup bulunmamasının veya elde edilen kazancın vergiden istisna olup olmamasının yapılacak tevkifat yönünden etkili olmadığıdır. Ancak Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan borsa yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonlarının elde ettikleri kazançlar üzerinden tevkifat yapılmayacaktır.

III- TEVKİFAT MATRAHI

1- Genel Olarak :

Geçici 67 nci maddenin 1 numaralı bendine göre yapılacak tevkifat bankalar ve aracı kurumlar tarafından takvim yılının üçer aylık dönemleri itibariyle yapılacaktır. Tevkifat oranı %15'tir.

Tevkifat matrahı genel olarak;

- Alım satımına aracılık edilen menkul kıymetler ile diğer sermaye piyasası araçlarının alış ve satış bedeli arasındaki fark,
- Alımına aracılık edilen menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının alış bedeli ile itfa bedeli arasındaki fark,
- Menkul kıymetlerin ve diğer sermaye piyasası araçlarının tahsiline aracılık edilen dönemsel getirileridir.

Söz konusu bende göre yapılacak tevkifatın matrahı üçer aylık dönemler itibariyle tespit edilecektir. Bu tespit, aynı menkul kıymet ve diğer sermaye aracından değişik tarihlerde alımlar yapılmış ise, bunların bir kısmının elden çıkarılması halinde ilk giren ilk çıkar yöntemi kullanılmak suretiyle alış bedeli belirlenecektir.

Ayrıca, tevkifat matrahının hesaplanmasında, alış ve satış işlemleri dolayısıyla ödenen komisyonlar ile Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin de tevkifat matrahından düşülmesi gerekmektedir.

Örnek 4- (K) Ltd.Şti., (V) Bankası aracılığıyla (T) A.Ş. ye ait hisse senetlerini aşağıda yazılı tarihlerde almıştır.

Alış Tarihi	Hisse Adedi	Birim Fiyatı (YTL)	Toplam Ödeme (YTL)
15.12.2005	5.000	2,00	10.000,00
03.01.2006	10.000	2,10	21.000,00
12.04.2006	15.000	2,20	33.000,00
14.05.2006	12.000	2,30	27.600,00
18.05.2006	6.000	2,40	14.400,00

(K) Ltd.Şti. sahip olduğu hisse senetlerinden 20.000 adedini aynı banka aracılığıyla 30.05.2006 tarihinde birim fiyatı 2,50 YTL'den satmıştır.

Söz konusu hisse senetleri iki seneden kısa sürede elden çıkarıldığı için, alış satış bedelleri arasındaki fark, alım satım aracılık eden banka tarafından tevkifata tabi tutulmalıdır. Yukarıda da belirtildiği üzere, aynı menkul kıymetten değişik tarihlerde alımlar yapılmış ve daha sonra bunların bir kısmı elden çıkarılmış ise, alış bedeli ilk giren ilk çıkar yöntemine göre tespit edilecektir. Dolayısıyla satışı yapılan 20.000 adet hisse senedinin 5.000 adedinin 15.12.2005 tarihinde alınan hisse senetlerinden, 10.000 adedinin 03.01.2006 tarihinde alınan hisse senetlerinden, 5.000 adedinin de 12.04.2006 tarihinde alınan hisse senetlerinden olduğu kabul edilecektir.

Daha önce de belirtildiği üzere; 1.1.2006 tarihinden önce iktisap edilmiş olan menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından veya elde tutulma sürecinde elde edilen gelirler için Geçici 67 nci madde hükmüne göre tevkifat yapılmayacak, bu gelirler için 31.12.2005 tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan hükümler uygulanacaktır. Dolayısıyla satışı gerçekleştirilen ve iktisap tarihi tarihi 15.12.2005 olan hisse senetleri için bu madde hükmüne göre tevkifat yapılmayacaktır. Tevkifata tabi satışlar 03.01.2006'da ve 12.04.2006 da iktisap edilen hisse senetlerinin satışlarıdır. Satış işlemi takvim yılının ikinci üç aylık döneminde gerçekleştirildiğinden, tevkifat matrahının da bu dönem itibarıyla tespit edilmesi gerekmektedir. Bu dönemde tevkifata tabi başka bir satışın olmadığı varsayımıyla, matrahın tespiti aşağıdaki gibi olacaktır. (Örnek çözümlerinde, alış ve satış işlemleri dolayısıyla ödenen komisyonlar ile Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin sıfır olduğu varsayılmıştır.)

İktisap Tarihi	Satış Tarihi	Adedi	Alış Fiyatı	Alış Bedeli	Satış Fiyatı	Satış Bedeli	Fark
15.12.2005	30.05.2006	5.000	2,00	10.000,00	2,50	12.500,00	2.500,00*
03.01.2006	30.05.2006	10.000	2,10	21.000,00	2,50	25.000,00	4.000,00
12.04.2006	30.05.2006	5.000	2,20	11.000,00	2,50	12.500,00	1.500,00

* İktisap tarihi 1.1.2006 tarihinden önce olduğu için 2.500,00 YTL'lik bu tutar tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınmayacaktır.

Buna göre, Geçici 67 nci maddenin 1 numaralı bendine göre yapılacak tevkifatın matrahı (4.000,00 + 1.500,00 =) 5.500,00 YTL'dir.

Geçici 67 nci maddenin 1 numaralı bendine göre yapılacak tevkifatın matrahı takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla tespit edildiğinden, üç aylık dönem içerisinde aynı tür menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı ile ilgili olarak birden fazla alım satım işlemi yapılması halinde tevkifatın gerçekleştirilmesinde bu işlemler tek bir işlem olarak dikkate alınacaktır.

Örnek 5- Yukarıdaki örnekte, mükellefin sahip olduğu hisselerden 25.000 adedini de 18.06.2006 tarihinde birim fiyatı 2,00 YTL'den sattığı varsayıldığında tevkifat matrahının tespiti aşağıdaki gibi olacaktır.

Öncelikle, aynı üç aylık dönemde (2006 takvim yılının ikinci üç aylık dönemi) aynı türden menkul kıymet satımı söz konusu olduğu için bu işlemler tek işlem olarak değerlendirilecektir. Matrahın tespitinde ilk giren ilk çıkar yönteminin uygulanacağı tabiidir. 18.06.2006 tarihinde satışı yapılan 25.000 adet hisse senedinin 10.000 adedinin 12.04.2006 tarihinde alınan hisse senetlerinden, 12.000 adedinin 14.05.2006 tarihinde alınan hisse senetlerinden, 3.000 adedinin de 18.05.2006 tarihinde alınan hisse senetlerinden olduğu kabul edilecektir.

İktisap Tarihi	Satış Tarihi	Adedi	Alış Fiyatı	Alış edeli	Satış Fiyatı	Satış Bedeli	Fark
Birinci Satış İşlemi (30.05.2006)							
15.12.2005	30.05.2006	5.000	2,00	10.000,00	2,50	12.500,00	2.500,00*
03.01.2006	30.05.2006	10.000	2,10	21.000,00	2,50	25.000,00	4.000,00
12.04.2006	30.05.2006	5.000	2,20	11.000,00	2,50	12.500,00	1.500,00
İkinci Satış İşlemi (18.06.2006)							
12.04.2006	18.06.2006	10.000	2,20	22.000,00	2,00	20.000,00	(-) 2.000,00
14.05.2006	18.06.2006	12.000	2,30	27.600,00	2,00	24.000,00	(-) 3.600,00
18.05.2006	18.06.2006	3.000	2,40	7.200,00	2,00	6.000,00	(-) 1.200,00

Görüleceği üzere birinci satış işleminden 5.500,00 YTL kâr, ikinci satış işleminden ise (2.000,00 + 3.600,00 + 1.200,00 =) 6.800,00 YTL zarar edilmiştir. Ancak, aynı türden ve aynı üç aylık dönemde yapılan bu işlemler tek bir işlem olarak kabul edilecek ve satış işleminden doğan kâr/zarar birlikte tespit edilecektir. Buna göre ilgili dönemde söz konusu satış işlemlerinden (4.500,00 – 6.800,00 =) 2.300,00 YTL zarar edilmiştir. Dolayısıyla bu dönemde bu satışlara ilişkin olarak alış satışı aracılık eden banka tarafından Geçici 67/1 madde hükmüne yapılması gereken bir tevkifat bulunmamaktadır.

2- Alım-Satımdan Doğan Zararları Sonraki Dönem Tevkifat Matrahından Mahsubu :

Yukarıdaki örnekte, üç aylık dönemde oluşan zararın diğer üç aylık dönemlerin tevkifat matrahından düşülüp düşülememesi, konusunda; maddede, aynı türden menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı alım satımından doğan zararların takvim yılı aşılmamak kaydıyla izleyen dönemlerin tevkifat matrahından mahsup edileceği belirtilmiştir.

Örnek 5- Yukarıdaki örnekte yer alan mükellefin, hisse senedi satışlarından 2006/7-9 döneminde 1.200,00 YTL, 2006/10-12 döneminde 600,00 YTL, 2007/1-3 döneminde 2.000,00 YTL kâr elde ettiği varsayıldığında ilgili dönem tevkifat matrahlarının hesabı şu şekilde olacaktır.

Dönem	Al.-Sat. Kaz.	Mahsup Edilecek Tutar	Sonr. Dön. Devr. Mahs.	Tevkifat Matrahı
2006 / 4-6	(-) 2.300,00	-	2.300,00	-
2006 / 7-9	1.200,00	1.200,00	1.100,00	-
2006 / 10-12	600,00	600,00	500,00	-
2007 / 1-3	2.000,00	-	-	2.000,00

Örnekte görüleceği üzere, 2006 yılının son üç aylık döneminde sonraki döneme 500,00 YTL zarar devretmiş, ancak bu zarar takvim yılı aşıldığı için 2007 yılının ilk üç aylık dönemi tevkifat matrahından mahsup edilmemiştir.

3- Alım Satıma Konu Edilen Menkul Kıymet Veya Diğer Sermaye Piyasası Aracının Döviz, Altına Veya Başka Bir Değere Endeksli Olması veya Döviz Cinsinden İhraç Edilmiş Olması Halinde Tevkifat Matrahı :

Alım satıma konu edilen menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının döviz, altına veya başka bir değere endeksli olması halinde alış ve satış bedeli olarak işlem tarihindeki YTL karşılıkları esas alınarak tevkifat matrahı tespit edilir.

Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının yabancı bir para cinsinden ihraç edilmiş olması halinde ise tevkifat matrahının tespitinde kur farkı dikkate alınmaz.

Görüleceği üzere alım satıma konu edilen menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının başka bir değere endeksli olması veya döviz cinsinden ihraç edilmiş olması halinde iki farklı durum söz konusudur. Döviz endeksli bir menkul kıymet için alış ve satış bedelleri işlem tarihindeki YTL karşılıklarına göre belirlenirken, döviz cinsinden ihraç edilmiş bir menkul kıymetin alım satımından elde edilen kazancın tespitinde ise kur farklarının dikkate alınmayacağı maddede açık şekilde belirtilmiştir.

Örnek 6- Bayan D, 02.01.2006 tarihinde 20.000,00 USD bedelle almış olduğu hisse senedini, 09.11.2006 tarihinde banka aracılığıyla 21.000,00 USD bedelle satmıştır. 02.01.2006 tarihinde 1,00 USD = 1,40 YTL, 09.11.2006 tarihinde 1,00 USD = 1,50 YTL olarak kabul edilmiştir.

Satışa konu edilen menkul kıymet yabancı para cinsinden ihraç edilmiş olduğu için tevkifat matrahının tespitinde kur farkının dikkate alınmaması gerekir. Bankanın Bayan D'nin geliri üzerinden 2006 yılının son üç aylık dönemi itibariyle yapacağı tevkifatın matrahı aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

1) Alış Tarihi	02.01.2006
2) Alış Bedeli (USD)	20.000,00 \$
3) Alış Bedeli (YTL) (2x1,40)	28.000,00 YTL
4) Satış Tarihi	09.11.2006
5) Satış Bedeli (USD)	21.000,00 \$
6) Satış Bedeli (YTL) (5x1,50)	31.500,00 YTL
7) Satış Kazancı (6-3)	3.500,00 YTL
8) Kur Farkından Kaynaklanan Kısım (2x1,50)-(2x1,40)	2.000,00 YTL
9) Tevkifat Matrahı (7-8)	1.500,00 YTL

Görüleceği üzere, satış işleminden kur farkı dahil 3.500,YTL kazanç doğmuş, bu tutardan kur farkından kaynaklanan 2.000,00 YTL çıkarılarak tevkifat matrahına ulaşılmıştır. Aynı sonuç, satış tarihinde elde edilen döviz cinsinden getirinin (21.000 – 20.000 = **1.000,00 \$**), satış tarihindeki YTL karşılığı (1.000 x 1,50 = **1.500,00 YTL**) şeklinde de elde edilebilir.

Yukarıdaki örnekte satışa konu edilen menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı döviz cinsinden ihraç edilmiş değil de, dövize veya başka bir değere endeksli bir kıymet olsa idi; maddeye göre, bu takdirde maddede belirtildiği üzere alış ve satış tarihlerindeki YTL karşılıkları dikkate alınarak tevkifat matrahının tespit edilmesi gerekirdi. Bu da, kur farkının da tevkifat matrahının tespitinde dikkate alındığı anlamına gelmektedir. Yukarıdaki örneğin bu varsayıma göre çözülmesi halinde tevkifat matrahı 3.500,00 YTL olarak hesaplanacaktır.

III- TEVKİFATIN BEYANI :

Yazının önceki bölümlerinde belirtildiği üzere Geçici 67 nci maddenin 1 numaralı fıkrasına göre yapılacak tevkifat takvim yılının üçer aylık dönemleri itibariyle yapılacaktır. Bu fıkra kapsamında yapılan tevkifat tutarları, verilecek muhtasar beyannameye dahil edilmeyecektir. Banka ve aracı kurumlar, tevkif ettikleri vergileri şekli ve muhteviyatı Maliye Bakanlığınca belirlenecek bir beyanname ile tevkifat dönemini izleyen ayın yirminci günü akşamına kadar beyan edecek ve yirmialtıncı günü akşamına kadar ödeyeceklerdir.

Bu fıkra hükmüne göre tevkifata tabi tutulan kazançlar için beyanname verilip verilmeyeceği veya verilecek beyannamelere dahil edilip edilmeyeceği hususunda maddenin 7 numaralı fıkrasında açıklama getirilmiştir.

Buna göre gerçek kişiler tarafından elde edilen bu nitelikteki gelirler için yıllık veya münferit beyanname verilmeyecek, diğer gelirler için beyanname veriliyorsa bu kazançları beyannameye dahil edilmeyecektir. Dolayısıyla gerçek kişilerin ticari faaliyet dışında elde etmiş oldukları bu nitelikteki gelirler için Geçici 67 nci maddenin 1 numaralı fıkrasına göre yapılacak tevkifat nihai vergileme olacaktır.

Ticari faaliyet kapsamında elde edilen gelirler ise, ticari kazanç hükümleri çerçevesinde ticari kazanç veya kurum kazancının tespitinde dikkate alınacak ve tevkif suretiyle ödenmiş olan vergiler, 94 üncü madde kapsamında tevkif edilen vergilerin tabi olduğu hükümler çerçevesinde tevkifata tabi kazançların beyan edildiği beyannamelerde hesaplanan vergiden mahsup edilecektir.

IV- SONUÇ :

5281 sayılı “Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” un 30 uncu maddesi ile; vergi mevzuatımıza, gerek mali gerekse ekonomik yönden önemli yansımaları olacak bir tevkifat müessesesi eklenmiştir. Gelir Verisi Kanununa Geçici 67 nci madde olarak eklenen hüküm 1.1.2006 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere 31.12.2015 tarihine kadar geçerli olacaktır.

Yazımızda söz konusu maddenin 1 numaralı fıkrasına göre menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elde tutulması ve elden çıkarılması nedeniyle elde edilen gelirler üzerinden yapılacak tevkifatın kapsamı, matrahı ve beyanı ile ilgili genel bilgilere yer verilmiş ve konu örnekler yardımıyla açıklanmıştır.

Gerçek kişiler tarafından elde edilen bu nitelikteki gelirler için yapılacak tevkifat nihai vergileme olacaktır. Ticari faaliyet kapsamında elde edilen gelirler ise, ticari kazanç hükümleri çerçevesinde ticari kazanç veya kurum kazancının tespitinde dikkate alınacak ve tevkif suretiyle ödenmiş olan vergiler, genel hükümler çerçevesinde tevkifata tabi kazançların beyan edildiği beyannamelerde hesaplanan vergiden mahsup edilecektir.

İrfan VURAL
Gelirler Kontrolörü